

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
Лекція 1. Вступна	6
Співвідношення навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави і права» (або «Проблеми теорії права») з наукою «Теорія держави і права» («Теорія права»).....	7
Специфіка змісту навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави і права» (або «Проблеми теорії права»).....	9
Основні ознаки (особливості) та функції наукової теорії.....	21
Світоглядні та загальнофілософські переконання суб'єктів пізнання, як один з найвирішальних факторів, що впливають на формування теоретичних уявлень конкретних суб'єктів.....	22
Значення підсвідомого та випадкового для наукового пошуку.....	24
Практичне значення загальнотеоретичного юридичного знання.....	29
Труднощі викладання та вивчення загальнотеоретичної юридичної науки.....	32
Цілі та завдання вивчення навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави і права» (або «Проблеми теорії права»).....	38
Анотація змісту, основні теми та розділи навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави і права» (або «Проблеми теорії права»)...	39
Практичні результати вивчення навчальної дисципліни «Проблеми теорії держави і права» (або «Проблеми теорії права»), яких маємо отримати.....	41
Література.....	42

Лекція 2. Проблеми визначення об'єктів і предметів юридичних наук. Предмет та функції загальноюридичної теорії. 44

Важливість проблематики, пов'язаної з розумінням об'єктів і предметів юридичних наук (перш за все ЗЮН) 46

Проблеми та недоліки поділу наукового знання на окремі галузі. Значення поняття «предмет науки» для поділу наукового знання на окремі галузі.....50

Визначення понять «об'єкт науки» та «предмет науки». Загальна характеристика процесу формування уявлень про «об'єкт науки» і «предмет науки» 59

Юридична наука в системі соціальних наук 70

Об'єкт і предмет юридичної науки. Система юридичних наук 73

Об'єкт і предмет ЗЮН. Основні точки зору 83

Визначення об'єкта та предмета теорії держави і права як науки та навчальної дисципліни 90

Співвідношення теорії держави і права з деякими юридичними та неюридичними соціально-гуманітарними науками 103

Основні функції теорії держави і права 110

Місце та значення теорії держави і права в системі юридичного знання 116

Система теорії держави і права як науки та навчальної дисципліни 121

Висновки 129

Лекція 3. Проблеми методології юридичних наук (загальні зауваження) 134

Значення методології для системи наукового знання, та її місце у цій системі..... 135

Сучасне розуміння методології науки та її складових 139

Зміст поняття «методологічний принцип» та його визначення. Місце та значення методологічних принципів для формування та функціонування методології як системи, яка забезпечує процес пізнання.....	148
Визначення поняття «методологія»	155
Співвідношення методології та об'єкта (предмета) дослідження	159
Проблема відносності, допустимості, доцільності та істинності методів	173
Проблеми цінності методу	198
Методологічні принципи науково-дослідної діяльності в юридичних науках та їх групи	200
Класифікація методів пізнання. Найпоширеніші методи пізнання державно-правової дійсності	209
Визначення основних методологічних напрямів, що існують у рамках юридичних наук.....	225
Висновки	233
Лекція 4. Державорозуміння	239
Причини виникнення плюралізму з питання розуміння держави	240
Ознаки держави.....	250
Субстанціонально-просторові ознаки держави ...	259
Змістовно-публічні ознаки держави	265
Інституціональні ознаки держави.....	277
Регулятивно-нормативні ознаки держави	284
Елементи та атрибути держави.....	287
Соціальна сутність держави	291
Соціальне призначення та цінність держави	311
Визначення поняття «держава».....	319
Класифікація державознавчих теорій за найбільш важливими теоріями	320
Висновки.....	328

Лекція 5. Праворозуміння	334
Зміст поняття «праворозуміння»	336
Основні теоретичні підходи до розуміння права	344
Загальні зауваження	344
Вузьке розуміння права	349
Юридичний позитивізм.....	349
«Чиста» теорія права Г. Кельзена.....	353
Нормативне розуміння	357
Історична школа права.....	360
Загальні висновки щодо вузького підходу до розуміння права	363
Широке розуміння права	366
Природно-правова школа права	366
Соціологічна школа права	379
Психологічна школа права	383
Інтегративний підхід до права. Загальні зауваження	389
Марксистська теорія права.....	391
Неонормативне розуміння права	395
Комунікативна концепція права.....	399
Інтегративна юриспруденція Дж. Холла.....	401
Загальні висновки, щодо широкого підходу до розуміння права	403
Плюралізм вітчизняного праворозуміння (радянський період).....	405
Висновки щодо аналізу найбільш поширених напрямів праворозуміння.....	415
Тлумачення сутності права, його соціального призначення та цінність в юридичних науках.....	417
Розуміння змісту права в різних школах праворозуміння.....	432

Проблема співвідношення соціальної сутності та змісту права.....	435
Ознаки права	436
Висновки.....	456
ПІСЛЯМОВА	463
